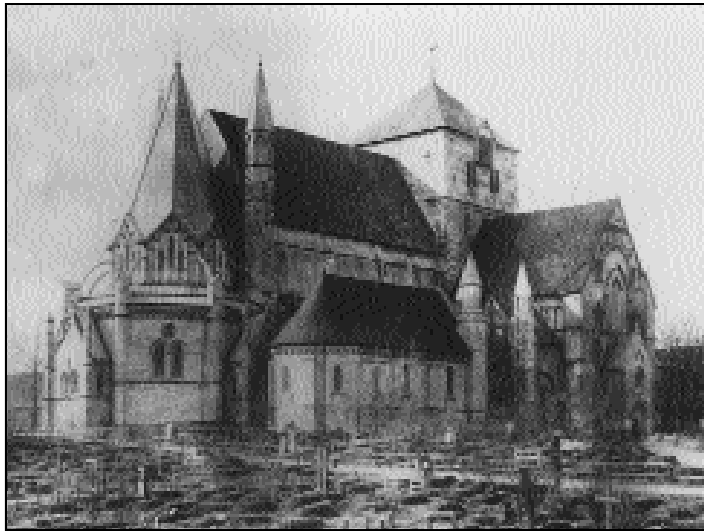


Domkirkegården i Trondheim tas i bruk igjen

Inngrep vil perforere kulturlag

Det forutsettes en dekning på ca. 150 graver pr. dekar, dvs. at ca. 750 urnenedsettinger vil være mulig i den søndre del av kirkegården (Vår Frues kirkegård), heter det i en NIKU-rapport i forbindelse med at Trondheim kommune ønsker å gjenoppta bruken av Domkirkegården som kirkegård. Ved urnenedsetting blir et hull med 20 cm i diameter boret til en dybde av ca. 0,8 m. I mesteparten av området

nord for kirken vil inngrepene perforere de gjenværende kulturlagene. For den sørlige del av området er situasjonen mindre klar. Dersom det er blitt fjernet jord fra dette området i forbindelse med anleggelse av festningsverk, er det sannsynlig at disse inngrepene også her vil gjennomhulle de gjenværende kulturlagene. Med den tilstand kulturlagene har i dag, vil disse inngrepene langt på vei forringe kvaliteten og i



Domkirkegården i Trondheim sett fra nordøst ca. 1881.

verste fall ødelegge dem.

Det er tidligere påvist et større kompleks med murbygninger i den østre del av kirkegården. Dersom dette er rester av Harald Hardrådes kongsgard, er dette et monu-

ment av nasjonal interesse, noe som ikke bør utsettes for forringelse eller ødeleggelse. Det samme gjelder også området nord for kirken der Harald Hardrådes Maria-kirke har stått.

En kirkegård på fredet grunn

Domkirkegården i Trondheim ligger innenfor den delen av byen som er fredet i henhold til kulturminne-

loven. Den ligger på den sørlige delen av halvøya og er begrenset mot vest av Kongsgårdsgaten, i nord av Bispe-

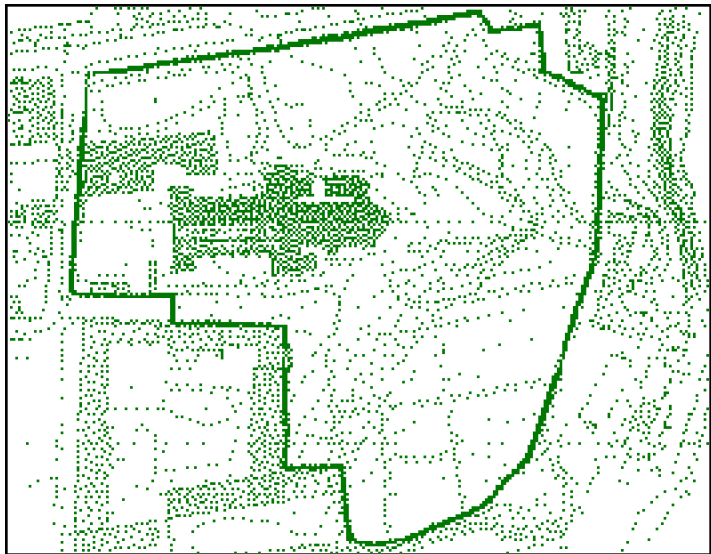
gaten, mot øst av eiendommen Bispegaten 1 og Forsvarets bebyggelse langs Marinen, og i sør av Arkitekt Christies gate, Erkebispegården og forsvarsverket langs Marinen. Kirkegården dekker et areal på omlag 30 dekar og har i dag over 1200 registrerte eldre gravminner.

Kirkegården ble nedlagt for å utlegges til park og offentlig areal i 1898. Det ble lagt inn en klausul som tillot nedsettelse på bygslede gravsteder i de neste 40 årene.

I 1937 opphevet Kirkedepartementet bestemmelsen om å nedlegge kirkegården. Det ble understreket at kirkegården bare kunne brukes til nedsettelse av askeurner. Samtykket ble gitt på beting-

else av at det skulle utarbeides planer godkjent av stiftsdireksjonen. Fra 1938 har det vært tillatt å sette ned urner i eldre graver.

I 1993 ble både det søndre hjørnet og den nordvestre del av kirkegården kategorisert som ressursarealer av Riksantikvarens utgravningskontor. Ressursområdene må ikke berøres av tiltak som er egnet til å skade, ødelegge, forandre, tildekke eller på annen måte skjemme det automatisk fredede kulturminnet, eller fremkalle fare for at dette kan skje. I det sørøstre hjørnet av kirkegården er gravlegging innenfor eksisterende familiegravplasser fortsatt tillatt, men utvidelser tillates ikke.



Det bør graves arkeologisk

Generelt for hele domkirkeområdet er at all gravning i forbindelse med legging av nye vannledninger og etablering av nye vannposter bør gjøres arkeologisk. Det bør ikke plantes nye trær eller busker på kirkegården. Stubbene etter trærne som felles bør freses bort og ikke graves opp.

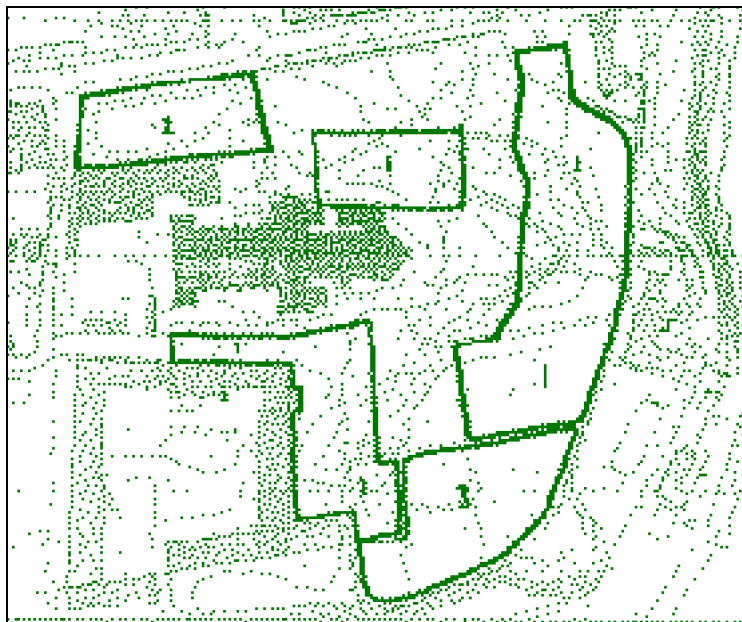
OMRÅDE 1

Her finnes det rester av steinbygninger fra middelalderen, henholdsvis Harald Hardrådes Mariakirke, Harald Hardrådes kongsgård og murrester som tilhører det eldste byggetrinnet av Erkebisppegården.

Alle disse monumentene har nasjonal betydning; det anbefales derfor at det ikke foregår aktiviteter i disse områdene som kan forringe kvaliteten av fornminnet.

OMRÅDE 2

Den nordvestre del av kirkegården har tidligere vært utpekt som et ressursareal. Dette er begrunnet med at det er mulig noen av kannikeboligene har ligget i dette området. Selv om området er delvis omrotet av senere gravlegginger, bør det ikke tillates nye inngrep her. Dersom dette gjøres, bør det være etter forutgående arkeologiske undersøkelser.



Forslag til soneinndeling av kirkegården ut fra de arkeologiske forhold.

OMRÅDE 3

Området er likt det som tidligere er utpekt som ressursareal. Her kan det åpnes for muligheten til å sette ned urner, men bare etter forutgående arkeologiske undersøkelser.

OMRÅDE 4

Den øvrige kirkegården. Her kan det tillates urnenedsetting i eksisterende graver, men det forutsettes at en arkeolog er til stede ved boring av

hullene for å foreta de nødvendige registreringer.

Dersom det åpnes for muligheten til å opprette nye gravsteder i dette området, bør dette skje etter forutgående arkeologiske undersøkelser.

Gjennomhullet av mange graver

De senere års få registreringer viser at planområdet er skikkelig gjennomhullet av mange graver. De gjenværende kulturlagene opptrer som usammenhengende smale striper og mindre områder omkring og delvis under gravene.

Tykkelsen på «kirkegårdsjord» som ligger over de gjenværende kulturlagene varierer fra ca. 0,4 m til ca. 1 m. Det er sikkert mange faktorer som spiller inn her, men mye er nok avhengig av hvor hard medfart de enkelte områder har fått i forbindelse med den parkmessige behandlingen ved århundreskiftet. På Vår Frues kirkegård langs Marinen er det en markert høydeforskjell mellom innsiden og utsiden av vollen (opptil 0,5 m). I forbindelse med anleggelse av festningsverket på 1600- og 1700-tallet har det vært påført en hel del masse langs utkanten av det som i dag er kirkegård. Omfanget av denne påførselen er ikke kartlagt.

Registreringer på kirkegården

Det finnes en del registreringer inne på kirkegården; de fleste gjelder funn av murrester. Her gjengis noen eksempler:

Mellom 10 og 15 m øst for det nordøstre hjørnet av Erkebisppegården er det etter 1827 funnet murrester i familien Meinckes gravsted. Frem til 1838 ble det registrert flere murrester øst for Erkebisppegårdens østfløy.

I 1880-90 årene ble det flere ganger funnet murrester like nord for Domkirken. Disse har vært identifisert som rester av Mariakirken og Gradene. Slik murrestene ligger spredt i området er det nesten umulig å danne seg et helhetsbilde av byggverket som har stått her. En undersøkelse av området i 1995 har påvist at det fortsatt finnes deler av ruinen.

På et oversiktskart fra 1930 over faste funn i Trondheim er det inntegnet murrester sørøst for Domkirken.

I 1958 ble det funnet murrester øst for Domkirken. Restene er beskrevet som en vinkelmur som ble funnet et

par meter under nåværende terreng. Trolig er funnet fra middelalderen.

I oktober 1967 ble rester av en steinmur funnet ca. 1,6 m under overflaten på gangveien.

På nordsiden av verkstedbygningene ble fire sjakter gravd i 1988. Her lå det graver i flere nivåer. I de sjaktene hvor kulturlagene var bevart, begynte de ca. 1 m under dagens overflate. Det dreide seg om svært begrensede områder, nærmest som striper mellom gravene. Det ble blant annet funnet Grimston keramik og en godt bevart nøkkel fra middelalderen. Mye tyder på at aktivitetene her iallfall kan dateres til slutten av 1200-tallet.

Stoffet er hentet fra

NIKU Oppdragsmelding 013

Ian W. Reed:

«Domkirkegården i Trondheim. En evaluering av arkeologiske interesser i området».